

Nr 129

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag om återföring av vissa enligt lagen om allmän sjukförsäkring m. m. fonderade medel; given Stockholms slott den 7 april 1961.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att ett till ca 39 milj. kronor beräknat belopp skall tagas i anspråk av allmänna sjukförsäkringsfondens medel för att täcka en förutsedd minskning av de på år 1960 belöpande arbetsgivarbidragen i förhållande till utgifterna för den allmänna sjukförsäkringens tilläggsjukpenning och moderskapshjälpens tilläggspenning för samma år.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 april 1961.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON,
LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, af GEIJER-
STAM, HERMANSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler
chefen för socialdepartementet, statsrådet Nilsson, fråga om återföring av
vissa enligt lagen om allmän sjukförsäkring m. m. fonderade medel samt
anför därvid följande.

Gällande bestämmelser

Den obligatoriska sjukförsäkringen utgöres av sjukvårdsförsäkring och
sjukpenningförsäkring. I tekniskt avseende är sjukpenningförsäkringen
uppdelad på en försäkring för grundsjukpenning jämte barntillägg och en
försäkring för tilläggssjukpenning. Moderskapshjälpen utgöres av ersätt-
ning för förlossningsutgifter och moderskapspenning. Den sistnämnda be-
står av grundpenning, vilken i vissa fall förhöjes genom barntillägg, samt
tilläggspenning. Både sjukförsäkringen och moderskapshjälpen finansieras
genom avgifter från de försäkrade, arbetsgivarbidrag och statsbidrag. Något
statsbidrag utgår härvid inte för tilläggssjukpenning eller tilläggspenning.

Arbetsgivare är enligt 38 § lagen om allmän sjukförsäkring pliktig att
erlägga bidrag till kostnaderna för sjukvårdsförsäkringen och försäkringen
för tilläggssjukpenning. Bidraget skall för varje kalenderår utgöra viss pro-
cent av den lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad,
som arbetsgivaren under året utgivit till sådana hos honom anställda arbets-
tagare, som är obligatoriskt försäkrade enligt lagen om yrkesskadeförsäk-
ring. Härvid skall hänsyn inte tagas till arbetstagare, vars lön under året
inte uppgått till 300 kronor eller som undantagits från försäkringen för
tilläggssjukpenning. Inte heller skall hänsyn tagas till arbetstagares lön i
vad den överstiger 15 000 kronor för år räknat. Procentsatsen var tidigare
i fråga om sjukvårdsförsäkringen 0,1 procent och beträffande försäkringen
för tilläggssjukpenning en procent av lönesumman. Fr. o. m. år 1959 har
nämnda procenttal ändrats till 0,25 resp. 0,85 procent.

Beloppet av arbetsgivarbidrag, som belöper på ett kalenderår, skall enligt

39 § sjukförsäkringslagen i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer fördelas mellan centralsjukkassorna i förhållande till centralsjukkassornas och till dem anslutna lokalsjukkassors utgifter för ifrågavarande ändamål under kalenderåret. Kungl. Maj:t äger dock med riksdagen bestämma, att viss del av bidragen skall ingå till en fond att förvaltas enligt grunder, som fastställs i enahanda ordning.

Arbetsgivarbidraget till kostnaderna för moderskapshjälpens tilläggspenning utgör 0,04 procent av lönesumman. I fråga om detta bidrag gäller eljest samma regler som beträffande bidraget till sjukförsäkringen.

När de ursprungliga procentsatserna fastställdes för arbetsgivarbidragen beräknades att dessa bidrag skulle komma att svara för ungefär 60 procent av kostnaderna för tillägssjukpenning och tilläggspenning. Sedan det visat sig att arbetsgivarbidragen för år 1955 skulle komma att överstiga nyssnämnda procenttal, aktualiserades frågan om central fondering av viss del av ifrågavarande bidrag. Efter förslag i propositionen nr 146 år 1956 beslöts fondering avseende den del av bidragen som översteg nyssnämnda 60 procent (L²U 28, rskr 222). Motsvarande fonderingar har därefter gjorts avseende bidragen för åren 1956, 1957 och 1958 (prop. 1957: 130; L²U 27; rskr 244 och prop. 1958: 126; B 29; L²U B 4; rskr B 5).

För de medel, som sålunda centralt fonderats, har hos riksförsäkringsanstalten inrättats en särskild fond, benämnd allmänna sjukförsäkringsfonden. De medel som inestår i fonden skall enligt gällande bestämmelser placeras hos riksgäldskontoret mot ränta och på villkor i övrigt som bestäms av fullmäktige i riksgäldskontoret efter samråd med riksförsäkringsanstalten. Några bestämmelser rörande fondmedlens användning har inte meddelats.

Behållningen i allmänna sjukförsäkringsfonden uppgick den 30 juni 1960 till 245 219 291 kronor 86 öre.

Förslag av riksförsäkringsanstalten

I skrivelse den 29 mars 1961 har riksförsäkringsanstalten aktualiserat frågan om återföring av medel från allmänna sjukförsäkringsfonden. Anstalten har därvid upplyst, att hela det till sjuk- och moderskapsförsäkringarna utgående arbetsgivarbidraget för år 1959 utgjorde 303 259 040 kronor 81 öre. Av detta belopp hänför sig 236 754 865 kronor till tillägssjukpenningen och tilläggspenningen. De allmänna sjukkassornas utgifter under år 1959 för sistnämnda båda ändamål uppgick till 409 149 163 kronor. Då 60 procent härav utgör 245 489 498 kronor, kommer alltså denna andel av utgifterna att med 8 734 633 kronor överstiga den del av arbetsgivarbidraget som avser tillägssjukpenning och tilläggspenning. Med hänsyn till att

såväl tilläggssjukpenningförsäkringen som hela den obligatoriska försäkringen för år 1959 utvisat överskott, synes det enligt anstaltens mening inte föreligga tillräcklig anledning att för nämnda år taga i anspråk medel ur allmänna sjukförsäkringsfonden.

Beträffande år 1960 skulle emellertid med tillämpning av samma beräkningsgrunder en återföring av omkring 39 milj. kronor bli erforderlig, om arbetsgivarbidragen skall täcka 60 procent av utgifterna. Denna beräkning är dock enligt anstalten synnerligen osäker, då storleken av arbetsgivarbidragen inte kan anges förrän efter utgången av år 1961. Anstalten erinrar i detta sammanhang om att en ändring skett i systemet för uppbörd av bidragen i samband med införandet av den allmänna tilläggs pensioneringen. Denna ändring innebär bl. a., att arbetsgivarbidragen övergångsvis inflyter med något lägre belopp än som eljest blivit fallet. Det är detta förhållande i förening med den fr. o. m. år 1959 ändrade procentsatsen för arbetsgivarbidragen som aktualiserat frågan om återföring från allmänna sjukförsäkringsfonden.

Därest medel från sjukförsäkringsfonden inte kan tagas i anspråk för år 1960, beräknar anstalten, att inte endast tilläggssjukpenningförsäkringen utan även hela den obligatoriska försäkringen kommer att utvisa förlust. För hela den obligatoriska försäkringen beräknas förlusten vad centralsjuk-kassorna beträffar till ca 20 milj. kronor. Lokalsjukkassornas resultat påverkas däremot inte av arbetsgivarbidragen. Anstalten finner skäl föreligga för utökning av sjukkassornas inkomster för år 1960 genom återföring av medel från allmänna sjukförsäkringsfonden. I de preliminära inkomstuppgifter, som anstalten har att lämna centralsjukkassorna till grund för boksluten för år 1960, har inräknats ett tillskott från allmänna sjukförsäkringsfonden.

Riksförsäkringsanstalten — som i ärendet samrått med Svenska sjuk-kasseförbundet — föreslår, att från allmänna sjukförsäkringsfonden till inkomstitelns skatt å inkomst och förmögenhet m. m. återföres det belopp, varmed arbetsgivarbidragen för år 1960 till kostnaderna för tilläggssjukpenning och tilläggs pensioning understiger 60 procent av de under året i de allmänna sjukkassorna bokförda utgifterna för nämnda ändamål. Det återförda beloppet föreslås skola användas som bidrag för år 1960 till kassornas kostnader för tilläggssjukpenning och tilläggs pensioning samt få disponeras i samband med den slutavräkning avseende år 1960, som anstalten verkställer i början av år 1962.

Departementschefen

Enligt lagen om allmän sjukförsäkring skall arbetsgivarna bidra till kostnaderna för bl. a. tillägssjukpenningen. Motsvarande gäller även enligt lagen om moderskapshjälp i fråga om kostnaderna för tilläggspenning. Arbetsgivarbidragen har beräknats svara för ungefär 60 procent av kostnaderna för tillägssjukpenning och tilläggspenning. Under åren 1955—1958 översteg arbetsgivarbidragen för dessa ändamål nämnda procenttal. Det överskjutande beloppet har i enlighet med statsmakternas beslut centralt fonderats i allmänna sjukförsäkringsfonden, vars behållning uppgår till ca 245 milj. kronor.

För åren 1959 och 1960 har den för tillägssjukpenning och tilläggspenning avsedda delen av arbetsgivarbidragen inte uppnått beräknade 60 procent av utgifterna för de ifrågavarande ändamålen. Riksförsäkringsanstalten har därför aktualiserat frågan om en återföring av medel från allmänna sjukförsäkringsfonden. För år 1959 erfordras enligt anstalten ingen återföring, då försäkringen i dess helhet för nämnda år uppvisat överskott. Däremot föreslås en dylik återföring avseende år 1960. Beloppet av denna återföring har preliminärt beräknats till 39 milj. kronor.

Såsom riksförsäkringsanstalten anfört skulle de allmänna sjukförsäkringskassorna totalt sett komma att uppvisa en förlust för år 1960, därest inte någon återföring från allmänna sjukförsäkringsfonden sker. Den nedgång i de inflytande arbetsgivarbidragen som bl. a. varit orsak till detta har av ämbetsverket bedömts såsom delvis tillfällig. Mot bakgrunden härav bör enligt min mening medel från fonden återföras i den omfattning riksförsäkringsanstalten föreslagit, att användas som bidrag för år 1960 till sjukförsäkringskassornas kostnader för tillägssjukpenning och tilläggspenning.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen besluta

att från allmänna sjukförsäkringsfonden skall i enlighet med vad jag i det föregående förordat återföras det belopp, varmed arbetsgivarbidragen för år 1960 till tillägssjukpenning enligt lagen om allmän sjukförsäkring och tilläggspenning enligt lagen om moderskapshjälp understiger 60 procent av de under nämnda år i de allmänna sjukförsäkringskassorna bokförda utgifterna för ifrågavarande ändamål.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bengt Wilhelmsson